Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһун!

САРДАҢА

ССКП Өлөнүөк ороЙуонунааҕы комитетын уонна үлэһиттэр депутаттарын ороЙуоннааҕы Советын органа

Тахсара 8-с сыла.

№ 52 (717)
От ыйын
4
күнэ
1961 сыл
ОПТУОРУННЬУК

Сыаната 1 харчы

Н. С. Хрущев Алма-Атаҕа сылдьыыта

Алма-Ата, бэс ыйын 23 күнэ (ССТА). Казахскай ССР уонна Казахстан Коммунистическай партията тэриллибиттэрэ 40 сыла туолуутун бырааһынньыктааһыҥҥа кыттыыны ылаары манна кэлбит ССКП КК Бастакы Секретара, ССРС Министрдэрин Советын председателэ Н. С. Хрущев бүгүн Казахстан столицатыттан 60 километрдаах сиргэ Тянь-Шань хайаҕа муора таһымыттан 1.780 метр үрдүккэ турар Иссык күөлгэ айанныы сырытта.

Н. С. Хрущев манна сынньанна.

Сүөһү аһылыгын бэлэмнээһини тэрээһиннээхтик ыытыахха

А. Т. Саввинов, райсовет председателэ.

Быйыл ороЙуон үрдүнэн 650 тонна оту оттуур, 70 тонна сиилэһи угар былааннаахпыт. Ол иһиттэн „Өлөөн“ совхоз 150 тонна оту уонна „Ээйик“ колхоз 500 тонна оту, 70 тонна сиилэһи бэлэмниэхтэрэ.

Бу биһиги ороЙуоммут усулуобуйатыгар элбэх тэрийэр үлэни ыытары, от үлэтигэр үөрүйэх, дьоҕурдаах дьоннору аныыры, кинилэри сөп буолар ахсааннаах үлэ тэрилинэн, көлөнөн, аһыыр аһынан толору хааччыйары эрэйэр.

Билиҥҥитэ от үлэтигэр бэлэмнэнии совхоз Харыйалаахтааҕы отделениетыгар ситэтэ суох ыыттылар. Бу отделение быйыл оттуохтаах сүрүн учаастатыгар — Сухаанаҕа ходуһаны өртөөһүн ыытыллыбата. Оттуур тэриллэри кыраабылы, атырдьаҕы оҥоруу, хотуурдары уктааһын өссө да ситэ бүтэриллэ иликтэр. Онон быйыл да аспыт сыллааҕы алҕастар салҕанан тахсан эрэллэр. Биллэрин курдук, ааспыт сылга сүөһү аһылыгын бэлэмнээһиҥҥэ бөдөҥ алҕастар таһаарыллыбыттара. Оту соҕотуопкалааһын былаана 90 бырыһыан эрэ толоруллубута. Ол иһигэр урукку Сталин аатынан колхоз былааныын 58 бырыһыан эрэ толорбута, онтукалара да түмүгэр сороҕо көҥдөй буолан олунньу саҥатыгар салаа да ото суох хаалбыттара. Ол содулугар улахан ночоот тахсыбыта. Ол тиийбэтиттэн төрүүргэ-уулуурга хаалбыт ыччат сүөһүлэр, ол иһигэр буос бургунастар өлөрүллүбүттэрэ, хас да сүөһү көҥүлүнэн өлбүтэ.

Быйыл хайаан да ити алҕастар таһаарыллыа суохтаахтар. Онон бу күннэргэ от үлэтигэр бэлэмнэниини бэрэбиэркэлээн, баар итэҕэстэри туоратар дьаһаллары ылыахха нааада.

От үлэтигэр субууттан кэбиһии, оту туустаан кэбиһии, сиилэһи сир үрдүгэр оҥоруу о.д.а. бастыҥ опыттары туһаныахха. Сүөһү аһылыгын бэлэмнээһиҥҥэ рабочайдары уонна сулууспалаахтары киэҥник тардыахха. Үлэ оҥорон таһаарыытын үрдэтэр иннитгэн былааны аһара толоруу иһин материальнай уонна моральнай көҕүлээһиннэри киэҥник тэрийиэххэ.

Отчуттар ортолоругар агитационнай - маассабай үлэ тиһигин быспакка ыытылларын курдук тэрийиэххэ уонна ССКП XXII съеһэ аһыллыытын коммунистическайдыы көрсөр иһин куоталаһыыны тэрийэн, туолуутун хас декада ахсын түмүктээн иһиэххэ.

ССКП КК тохсунньутааҕы Пленума туруорбут соруктара туолуутун быһаарар биир эппиэттээх кэрдиис кэм—сүөһү аһылыгын бэлэмнээһинин былдьаһыктаах уонна быһаарыылаах кэмнэрэ тиийэн кэллилэр.

Сүөһү аһылыгын бэлэмнээһини тэрээһиннээхтик ыытыаҕыҥ!

КНДР партийнай правительственнай делегацията ССРС-ка кэллэ

Корея Трудовой партиятын КК председателэ, КНДР Министрдэрин кабинетын председателэ табаарыс Ким Ир Сен салайааччылаах Корея Народнай-Демократическай Республикатын партийнай-правительственнай делегацията, Советскай Союз Коммунистическай партиятын Киин Комитетын уонна ССРС Министрдэрин Советын ыҥырыыларынан быйыл бэс ыйын 29 күнүгэр Советскай Союзка кэллэ.

Ю. А. Гагарин Кубаҕа бара сылдьыаҕа

Куба республикатын премьер-министрэ Фидель Кастро уонна аан дойду норуоттарын доҕордоһуутун Кубатааҕы институтун ыҥырыыларынан Кубаҕа маҥнайгы космонавт Советскай Союз Геройа Гагарин Ю. А. бара сылдьыаҕа. Кини Куба норуотун национальнай бырааһынньыгар—от ыйын 26 күнүгэр сылдьыаҕа.

Киев куораты Ленин орденынан наҕараадалыыр туһунан

ССРС Верховнай Советын Президиумун
Ы Й А А Б А

1941 сыл от ыйыгар—атырдьах ыйыгар Советскай Украина столицатын обороналыырга немецкэй-фашистскай талабырдьыттары утары охсуһууга Киев куорат үлэһиттэрэ геройдуу быһыыларын иһин герой-куораты КИЕВИ ЛЕНИН орденынан наҕараадалыырга.

ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателэ
Л. БРЕЖНЕВ.
ССРС Верховнай Советын Президиумун Секретара
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль
1961 сыл бэс ыйын 21 күнэ.

„Киев оборонатын иһин“ медалы олохтуур туһунан

ССРС Верховнай Советын Президиумун
Ы Й А А Б А

1. Герой-куорат Киеви геройдуу обороналааһын кыттыылаахтарын наҕараадалыырга „Киев оборонатын иһин“ диэн медалы олохтуурга.

2. „Киев оборонатын иһин“ медаль туһунан Балаһыанньаны бигэргэтэргэ.

3. „Киев оборонатын иһин“ медаль тас көрүҥүн бигэргэтэргэ.

ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателэ
Л. БРЕЖНЕВ.
ССРС Верховнай Советын Президиумун секретара
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль
1961 сыл бэс ыйын 21 күнэ.

Уоппускаттан уон биэстии хонукка

Бүлүүлэр бачыымнарын өйөөҥ!

Партия XXII съеһин коммунистическайдыы көрсүү! Хайдахтаах курдук киһини үтүөҕэ, кыайыыга угуйар тылларый. Хас биирдии комсомолец уонна ыччат съеһи бэйэтин илиитинэн туох эрэ үчүгэйи оҥорон, обществоҕа уонна норуокка туһалааҕы аҕалан көрсөргө дьулуһар.

Бүлүү горсоветын маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тэрилтэтин секретара **Маруся Каратаева бэйэтин уоппускатын уон биэс хонугар Ленин аатынан колхозка тахсан от үлэтигэр кыттарга быһаарынна.**

Маруся бачыымын куорат 200-кэ комсомолецтара, ыччаттара өйөөтүлэр. Кинилэр истэригэр промкомбинат үлэһитэ комсомолка Альбина Алексеева, учуутал Ирина Прокопьева, ороЙуоннааҕы сибээс отделениетын комсомольскай тэрилтэтин секретара Николай Егоров о.д.а. бааллар,

Николай Ноттосов,
ЫБСЛКС Бүлүүтээҕи райкомун секретара.
(„Эдэр коммунист“ хаһыаттан).

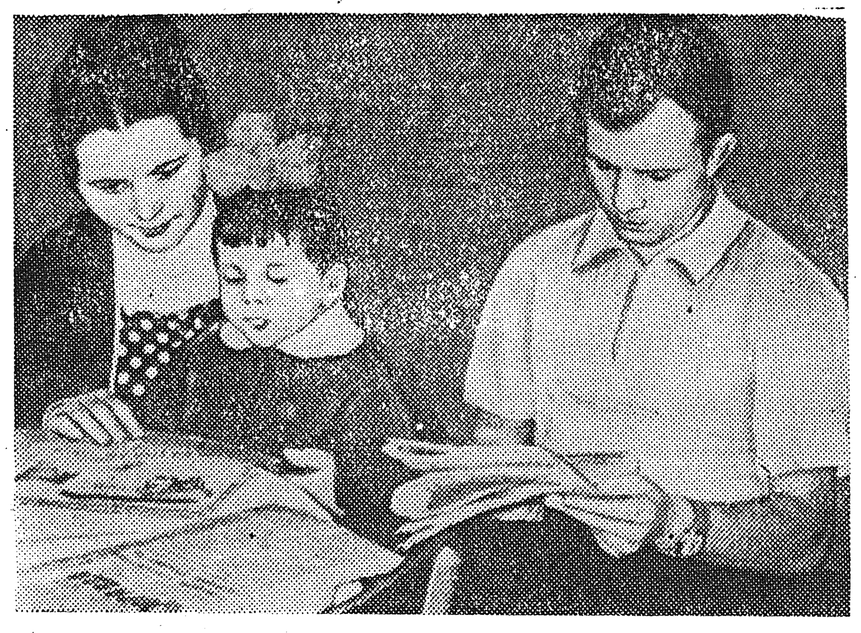

Съезд чиэһигэр

„ССКП XXII съеһин Коммунистическайдыы көрсүөҕүн“ диэн партия ыҥырыыта норуот бүттүүнүн өйөбүлүн ылла. Москва ыччаттарын батыһан ороЙуон үгүс үлэһиттэрэ съеһи тус бэйэлэрэ бэлэхтээх көрсөргө соруктанан үлэлииллэр.

Совхоз кырдьаҕас, үлэ саастарыттан тахсыбыт пенсионердара съеһи тус бэйэ бэлэхтээх көрсөргө дьулуһан баҕа өттүлэринэн балыктаан совхозка туттарарга эбэһээтэлистибэ ылыннылар. Ол курдук пенсионер Х. И. Иванов—200кг., Х.Н. Данилов—100 кг. балыгы бултаан туттарарга соруктанан балыктыы бардылар.

С. Семенов.

ОроЙуон бары комсомолецтарын, ыччаттарын ыҥырабыт

Биһиги совхоз Харыйалаахтааҕы отделениетын комсомолецтара, эдэр ыччаттара партия XXII съеһин Коммунистическайдыы көрсүөххэ диэн эдэр Москвичтар ыҥырыыларын батыһан, съеһи маннык бэлэхтэрдээх көрсөргө эбээһинэстэнэбит:

1. Сайын общественнай сүөһү аһылыгын бэлэмнээһиҥҥэ биир звеноны тэрийэн ыччат күүһүнэн 85 тонна үчүгэй хаачыстыбалаах оту бэлэмниргэ.

2. Сайыҥҥы бириэмэҕэ ыанньыксыттар өрөбүл күннэрин солбуйан ынахтарын ыырга уонна кыһын сүөһүгэ мутукчаны бэлэмнээн биэрэргэ.

Биһиги ороЙуон бары ыччаттарын, комсомолецтарын съеһи тус бэйэ бэлэхтээх көрсөр иһин куоталаһыыны тэнитэргитигэр ыҥырабыт.

★

Юрий Алексеевич Гагарин кэргэнин Валентина Ивановнаны уонна кыыһа Ленаны кытта.

ССТА фотохрониката.

★

И. БОЧКАРЕВ.

БИИР ХОНУККА—БАСТЫҢ СТАДАҺА

(Салгыыта. Иннин 50 №-гэ көр.)

—Били хаххаларбыт улаханнык абырыыһыктар. Мөлтөх тугуттары онно хаалыыбыт. Быйыл дьыл куһаҕан буолан тугут үксэ да титириир, тоҥор. Аньыыбын тугу кистиэмий, хаххалары тутар саҕана сороҕор сүрэҕэлдьиир этим. Ол аайы биригэдьиирим "Кытаат, Коля, кэнники бэйэҥ махтаныаҥ" диирэ. Эппитин хоту махтана олордоҕум бу дии,— Николай Федоров ис санаатын иһитиннэрдэ.

—Ол тугунан хахха оҥортообуккутуй?

—Отчут отуутун билэҕиэн? Үүт үкчү ол курдук тутаттаабыппыт. Сис маска мутугу, титириги сырыыннья уурабыт уонна хаарынан көмөбут. Аттаах хахха буолан тахсар. Анаабырдар балаакка тутталлар эбит, ол үлэтэ дэлэ дөбөҥ буолуо дуо? Биһиги оҥу үтүктүөхпүт иһин ордук балааккабыт суох, онон итинник дьаһаммыппыт,— Иосиф кырдьаҕас быһааран биэрдэ.

—Ити эмиэ Христофорбут булугас өйө, киһи миигинньиктэрэ „балаакка биэрбэгэхтэрэ" диэн баран таах да олорон биэриэх быһыылаахпыт,—Николай биһиги диэки хапхаранан көрөн кэбистэ.

—Райполар быйыл эмиэ балаакка таҥаһынан ситэ хааччыйбатахтара, дьэ сордоох дьон,—диэн баран Анисия мин диэки „Эн эмиэ райпоҕун" диэбиттии хомуруйбут хараҕын хатаан аһарда.

* * *

Хаһыыга тиийбиппит онно-манна хаххалар самнаһан көстөллөр, эҥин бэйэйээх үчүгэйкээн тугуттар ийэлэрин батыһа сылдьан этэн эҥиргииллэр. Хаһыы нөҥүө уһугар Христофору көрсөбүт. Киһибит мэкчэтин устубуг, будьулаах бэргэһэтин сэгэппит, үрдүк сүүһүгэр көлөһүн бычыгыраабыт. Беломорыгарда турар. Аттыгар сибилигин аҕай быыһаммыт тугуту ийэгэ сэниэтэ суоҕунан салыы турар.

– Бу тыһыбын быыһаан саҥардыы „һуу" гынным. Ыксаан илиилээн ыллым ээ,—дии-дии Христофор ийэ уу хаары дьөлө түспүт оҥхойун толорон тэҥнии турда. Хаһыыны кэрийэ сылдьан ону-маны кэпсэтиэх эбиппит да киһибит биһиги саҥабытын аанньа болҕойбот, туой, хайа тыһы хаһан төрүүһүгүн, ханнык тугут аччыгын, тотун чинчийэн көрө сылдьар. Ол быыһыгар, хаххалары өҥөйтөлүүр, таба тобулу хаспыт хомураҕын тугут көлөттүбэтин диэн намтатар, дэхсилиир. Үлэ киһитин мэһэйдээбэтибит, төнүннүбүт.

...Күнүс, эбиэт саҕана Никифор Степанов' салайар стадатыттан бостуук Семенов Николай Васильевич кэллэ.

—Олоруу, үлэ-хамнас үчүгэй. Табалара быстыбыт диэни истэн биригэдьиирим эһиэхэ көмөҕө ыытта, — диэтэ киирээт ыалдьыт.

—Бэҕэһээ Христофордаах булан кэлбиттэрэ. Көмөлөһөр баҕалааххыт иһин улахан баһыыба. Хайа, Ньукулаай, туох ситиһиилээх көрсүүһүккүтүй?,— диэн ыйыталаһар Кириилэ оҕонньор.

—Съеһи эттиҥ дуо? Дьонтон хаалбатарбыт дэһэбит. Эһигини кытта быйыл додо курдук эрийсэр былааннаахпыт. Оттон көмө туһунан эттэххэ хардарыта көмөлөсүһүүнү аан бастаан эһиги биригээдэҕит көҕүлээбитэ. Онон баһыыбаҕын хата бэйэҥ биригэдьииргэр тиэрдэриҥ сөп. Эһиги былырыын ыаллыы стадаларга көмөлөһөн үтүө дьыаланы саҕалаатыгыт. Сахалыы да санаатахха көмөлөсүһүү туох куһаҕаннаах буолуой? Этэргэ дылы „ойуурдаах куобах охтубат". Аны туран, быйыл кыһын тиэйэ сылдьан атыылааһыны тэрийбит кимий? Эмиэ эһиги киһигит Христофор. Атын хайа да биригэдьиир тэрийбитин истэ иликпин. Онно хата мин үйэбэр кэппэтэх үчүгэй көстүүммэр тиийбиппин хаалбытым. Хор, дьон туһугар ол курдук чараас сүрэхтээх киһи Христофоруҥ,—дии-дии ыалдьыт Матвеевы хайгыы олордо.

* * *

Киэһэ 5 чаас. Биһиги барардыы хомуннубут. Матвеев биһигини атаарааары туран:

—Быйыл биһиги съеһи көрсө өссө үчүгэйдик үлэлииргэ бигэ санаалаахпыт. Ол гынан баран биһиги үлэбитигэр үгүс ыарахаттар баалар. Холобур, улахан тыастаах хобо чуораан хайа да стадаҕа суох. Дьиҥинэн, табаһыкка чуораан геологка компос наадатын курдук наада мал. Ардахха, силбиккэ кэтэр анал таҥастар эмиэ суохтар. Балар биһиги үлэбитигэр улахан мэһэйинэн буолаллар. Кэлэр өттүгэр эргиэн тэрилтэтэ итини учуоттуура эрэйиллэр.

Биһиги сайыны быһа биир да сибиэһэй хаһыаты туппакка, биир да саҥа сонуну истибэккэ сылдьабыт. Бу быйыл төһө кыалларынан көннөрүллэрин күүтэбит. Сайын устата саатар биирдэ-иккитэ самолетынан почтаны бараҕаллара буоллар биһиги табаһыттар улаханнык махтаныа этибит.

Чэ! Көрсүөххэ диэри,— Христофор Иннокентьевич илиитин уунна.

* * *

Айаннаан иһэн, мин үлэҕэ коммунистическайдыы сыһыаннаһар Х. Матвеев стадатын дьонунан киэн тутта саныы истим. Хоту дойду хорсун табаһыттара быйыл үрдүк ситиһиилэнэллэригэр баҕардым.

Күндү аҕааччы! Мин бу строкалары суруйа олорор кэммэр стадаттан үөрүүлээх сурах дэриэбинэни саба сүүрдэ:

„Совхоз табатын туруга үчүгэй. Христофор Матвеев биригээдэтэ тугут дьыалабыай тахсыытын 96 бырыһыан, тугуту тыыннаах иитиини 99,05 бырыһыан тиэрдэн Харыйалаах отделениетыгар бастаан иһэр."

Чэйиҥ, ситиспит кыайыыларынан эҕэрдэлиэҕиҥ!

Куба республикатыгар быйылгы дьыл „үөрэхтэнии сылынан" биллэрилиннэ. Сиерра Маэстра хайаларыгар Куба кыргыттара уонна уолаттара курстарга аналлаах бэлэмнэниини бараллар. Кинилэр учуутал бочуоттаах идэтин ылаллар. Соторутааҕыта учууталлар уочараттаах бөлөхтөрүгэр дипломнары үөрүүлээхтик туттарыы буолла.

Снимокка: премьер-министр Фидель Кастро учууталларга дипломнары туттарар.

КОММУНИСТИЧЕСКАЙДЫЫ ҮЛЭЛИЭХХЭ, ҮӨРЭНИЭХХЭ, ОЛОРУОХХА!

Аҕыйах хонуктаахха совхоз Харыйалаахтааҕы отделениетын комсомольскай тэрилтэтэ „Коммунистическайдыы үлэлиэххэ, үөрэниэххэ, олоруохха" диэн темаҕа дискуту тэрийэн ыытта. Диспутка Харыйалаах бөһүөлэгин элбэх ыччаттара, комсомолецтара сырыттылар. Кинилэртэн 9 ыччат дьүүллэһиигэ кытынна.

Диспут кыттыылаахтара «ССКП XXII съеһин тус бэйэ бэлэхтээх көрсүөххэ» диэн Москва ыччаттарын ыҥырыыларын батыһан съезд чиэһигэр эбэһээтэлистибэ ылыннылар уонна оройуон бары ыччаттарын ыҥырдылар.

Диспут кыттыылаахтарын сорохторун этиитин уонна ыҥырыыны кылгатан бэчээттинбит.

Барыбыт—биир киһи туһугар, биир киһи—барыбыт туһугар

(Дуся Кириллова этиититтэн)

Биһиги үгүс эдэр ыччаттарбыт, комсомолецтар үлэҕэ коммунистическайдыы сыһыаннаһыы үтүө холобурун көрдөрөллөр. Таба иитиитигэр үлэлиир ыччаттар, комсомолецтар төрүөҕү ылыы эбэһээтэлистибэтин билиҥҥи туругунан аһара толордулар. Кыыл иитээччилэр М. Винокурова, Л. Степанова, М. Семенова хас биирдии кырсаттан 7-лиитэн ордук оҕону ыллылар.

Ол эрээри коллектив чиэһин киртитээччилэр үлэҕэ чиэһинэйэ суох сыһыаннаһааччылар, тутта сылдьар быһыыларыгар-майгыларыгар итэҕэстээх ыччаттар баалар. Холобур, Петров Эдуард үлэҕэ баҕардаҕына тахсар, баҕарбатаҕына тахсыбат. В. Андреев, Е. Егоров арыгылаан баран охсуһан сааттаах быһыыны көрдөрдүлэр.

Ити дьон иһин биһиги эппиэти сүгэбит. Онон иннникитин ити оҕолор алҕастарын көннөрүнэллэригэр көмөлөһүөҕүҥ.

Бэйэ билиитин үрдэтиэххэ

(Юрий Саввинов *этиититтэн)*

Биһиги дойдубутугар үөрэх, наука, техника түргэнник сайдар, күн ахсын улууканнаах событиелар тахсаллар. Онон, өскөтө, бэйэ билиитин үрдэтиинэн дьарыктаммат буоллахха сотору олохтон хаалыахха, кэхтиэххэ сөп.

Билиҥҥи производство техника, автоматика, атом күүһүнэн ыытыллар кэмигэр киһи барыта дэгиттэр сайдыылаах, киэҥ билиилээх, үрдүк культуралаах буолара эрэйиллэр. Оччоҕо эрэ олоҕу кытта тэҥҥэ хаамсыахха сөп.

Биһиги ыччаттарбыт үксүлэрэ начаалынай үөрэхтээх. Ол гынан баран сорох ыччаттар үөрэхтэрин үрдэтиинэн олох ситэтэ суох дьарыктаналлар. Быйыл киэһээҥҥи оскуолаҕа Николаев Иван, Прокопьев, Семенов Лазерь, Иванов Иван үөрэнэ киирэн баран сыл бастакы аҥарыттан бараҕан кэбистилэр. Оттон сорох политкуруһуоктар истээччилэрэ И. Данилов, И. Иванов, Т. Иванова занятиены элбэхтик көтүппүттэрэ. Кэлэр өттүгэр бу итэҕэстэр туоратыллыах тустаахтар.

Сотору ССКП XXII съеһэ буолуо, кини коммунизмы тутуу улуу программатын ырытан сиҥэриэ. Съезд матырыйаалларын үөрэтии, дьоҥҥо ейдөтүү хас биирдии ыччат ытык иэһинэн буолуохтаах.

Көрсүө-сэмэй быһыы—советскай ыччат үтүө хаачыстыбата

(Христофор Христофоров этиититтэн)

Советскай ыччат биир үтүө хаачыстыбатынан кини көрсүөтэ-сэмэйэ буолар. Көрсүө-сэмэй буолуу аҥардас биллибэккэ-көстүбэккэ, саҥата - иҥэтэ суох ньимийэн сылдьыы буолбатах. Көрсүө-сэмэй буолуу диэн обществоны дьону, ордук кырдьаҕастары, кыамматтары, оҕолору, дьахтары ытыктааһын, туохха барытыгар бэйэ ситиһиитинэн, күүһүнэн-уоҕунан бэрдимсийбэккэ, киэбирбэккэ, биллэ-көстө сатаабакка сылдьыы аатырар.

Улахамсыйыы, бэрдимсийии бу общество иннигэр бэйэни намтатыныы, түһэн биэрии буолар. Оттон биһиэхэ итинник, бэйэни үрдүктүк туттунуу, улаатымсыйыы, онтон да атын коммунизмы тутар советскай киһи майгытыгар-сигилитигэр ханнык да сөп түбэспэт, түктэри быһыылар хам-түм да буоллар тахсар. Холобур, бүгүн Катя Николаева табаарыстара мунньах секретарынан талбыттарын аккаастаан баран, тахсан барда. Бу кини сэмэйэ суоҕун көрдөрөр. Оттон Коля Егоров кулуупка, атын да общественнай миэстэҕэ таҥастыын, бэргэһэлиин сылдьар, харсахабыра суох саҥарар, үөхсэр. Ити түктэри быһыыларын үчүгэй быһыы дии саныыр быһыылаах.

Дьиссипилиинэни кэһээччилэри, бэрдимсийээччилэри утары охсуһуоҕуҥ.

Редактор
Г. М. СЕМЕНОВ.

РЕДАКЦИЯ УОННА ТИПОГРАФИЯ АДЫРЫҺА: ӨЛӨНҮӨК СЭЛИЭННЬЭТЭ. ОКТЯБРЬСКАЙ УУЛУССА 15 №-РЭ.

Сакааһын № 52 САХА АССР культуратын Министерствотын Өлөнүөк оройуонунааҕы типографията Тахсар ахсаана 400